

System kaucyjny do poprawki!

Propozycje kluczowych zmian do ustawy wprowadzającej system kaucyjny na opakowania po napojach w Polsce.

Spotkanie dla mediów

Warszawa, 4 marca 2024 r.

Agenda spotkania

01

Krytyczne problemy związane z wdrożeniem tzw. ustawy kaucyjnej od 1 stycznia 2025 r.

02

Przesunięcie na 1 stycznia 2026 r. obowiązku realizacji zbiórki w ramach systemu kaucyjnego

03

Brak podstawy prawnej dla wyłączenia VAT od kaucji naliczanej przez Detalistę - konsekwencje

Scenariusz 1 oraz Scenariusz 2

04

Konieczne jest ustawowe zagwarantowanie pobierania kaucji w całym łańcuchu sprzedaży (tzw. system zamknięty)

05

Wyłączenie odpadów opakowaniowych po produktach mlecznych z zakresu systemu kaucyjnego

06

Uznanie Wprowadzających butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 l za Wprowadzających napoje bezpośrednio

Wspólne stanowiska organizacji przedsiębiorców objętych systemem kaucyjnym.

Krytyczne problemy związane z wdrożeniem tzw. ustawy kaucyjnej od 1 stycznia 2025 r.

Poniżej przedstawiamy kluczowe, negatywne zapisy tzw. Ustawy o systemie kaucyjnym, które w praktyce uniemożliwią efektywne rozpoczęcie funkcjonowania systemu od 2025 r., niosąc szkodę dla:

- ◆ **konsumentów,**
- ◆ **branży napojowej,**
- ◆ **środowiska naturalnego.**

- ◆ System kaucyjny w Polsce będzie drugim największym systemem w Unii Europejskiej
- ◆ Przez ostatnie 20 lat **żaden kraj na świecie** nie zdecydował się na wprowadzenie systemu kaucyjnego z wieloma Podmiotami Reprezentującymi (Operatorami). Ostatnie były Niemcy w 2003 r.
- ◆ W Polsce dopuszczalne jest utworzenie wielu Podmiotów Reprezentujących (Operatorów), co jest rzadkim rozwiązaniem w skali globalnej i będzie się **wiązać z niespotykaną w systemach DRS skalą problemów** (m.in. niespójny system informatyczny złożony z wielu systemów Operatorów, skomplikowane i niejasne rozliczenia pomiędzy Operatorami).

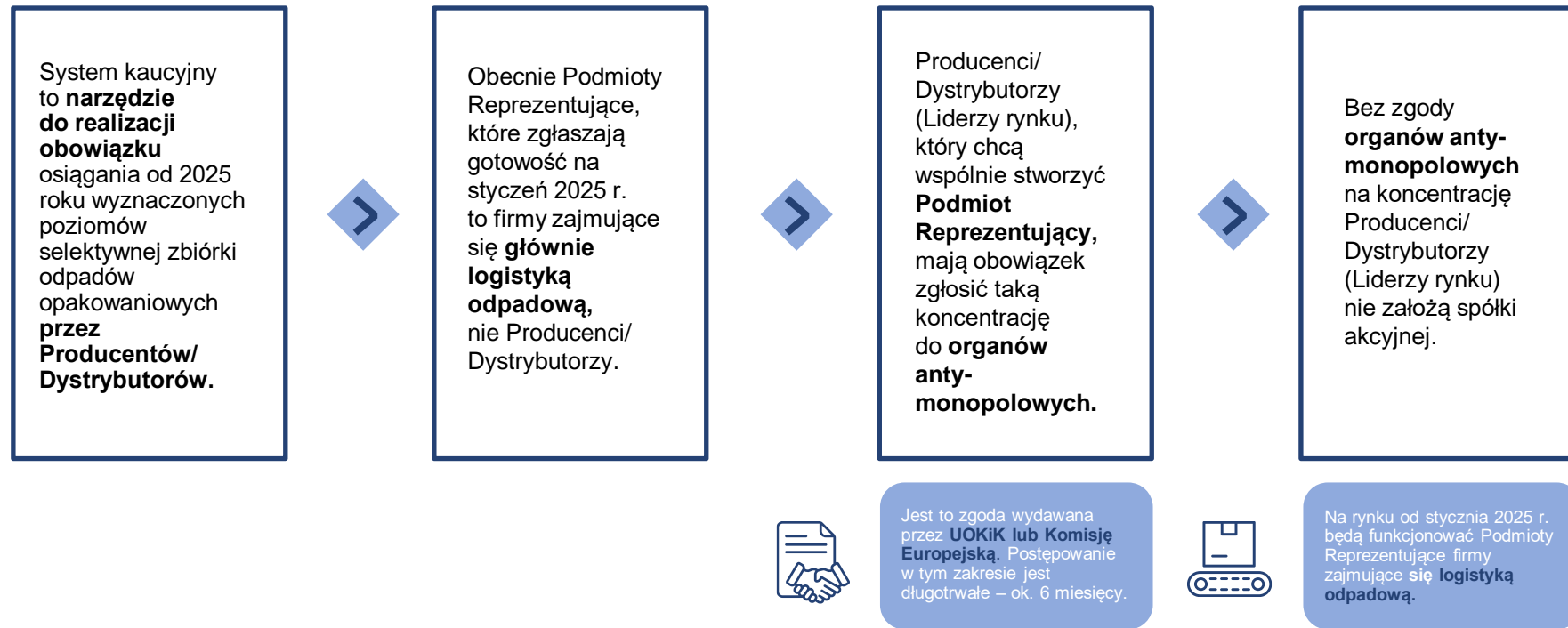
◆ System jest formą realizacji **Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów branży napojowej**.

◆ System kaucyjny to zobowiązanie wobec środowiska, przedsiębiorców i konsumentów, że:

- ✓ około 18 miliardów opakowań zostanie selektywnie zebrane i rozliczone z każdą firmą napojową
- ✓ konsumenci będą mogli zwrócić każde opakowanie, a każda pobrana złotówka kaucji zostanie zwrócona konsumentowi
- ✓ recyklat z zebranych opakowań będzie dostępny dla każdej firmy uczestniczącej w systemie na równych zasadach

**POSTULAT: Przesunięcie na 1 stycznia
2026 r. obowiązku realizacji zbiórki
wyłącznie w ramach systemu kaucyjnego**

POSTULAT - Przesunięcie na 1 stycznia 2026 r. obowiązku realizacji zbiórki w ramach systemu kaucyjnego – z uwagi na zapisy w ustawie dyskryminujące liderów rynku napojowego

POSTULAT: Przesunięcie na 1 stycznia 2026 r. obowiązku realizacji zbiórki w ramach systemu kaucyjnego – z uwagi na zapisy w ustawie dyskryminujące firmy napojowe wprowadzające znaczące ilości opakowań.

SKUTEK 1 - Ustawa dyskryminuje dużą część Producentów/Dystrybutorów (liderzy rynku napojowego, wprowadzający ok. 50% opakowań objętych systemem kaucyjnym), powodując realną barierę wejścia na rynek od 1 stycznia 2025 r.

SKUTEK 2 - Na rynku od 1 stycznia 2025 r. będą funkcjonować Podmioty Reprezentujące utworzone przez firmy zajmujące się logistyką odpadową, które mogą być beneficjentem wprowadzenia systemu kaucyjnego (np. świadczenie usług logistycznych dla Operatora), a w mniejszym stopniu dotyka ich ryzyko kar dot. zbiórki opakowań.

SKUTEK 3 - Różne terminy uruchomienia operacyjnego Podmiotów Reprezentujących, co spowoduje **różne terminy** dołączania do systemu kaucyjnego Producentów/Dystrybutorów. Na rynku zapanuje **całkowity chaos informacyjny** wśród **konsumentów**, Producentów/Dystrybutorów, **jednostek handlu detalicznego**.

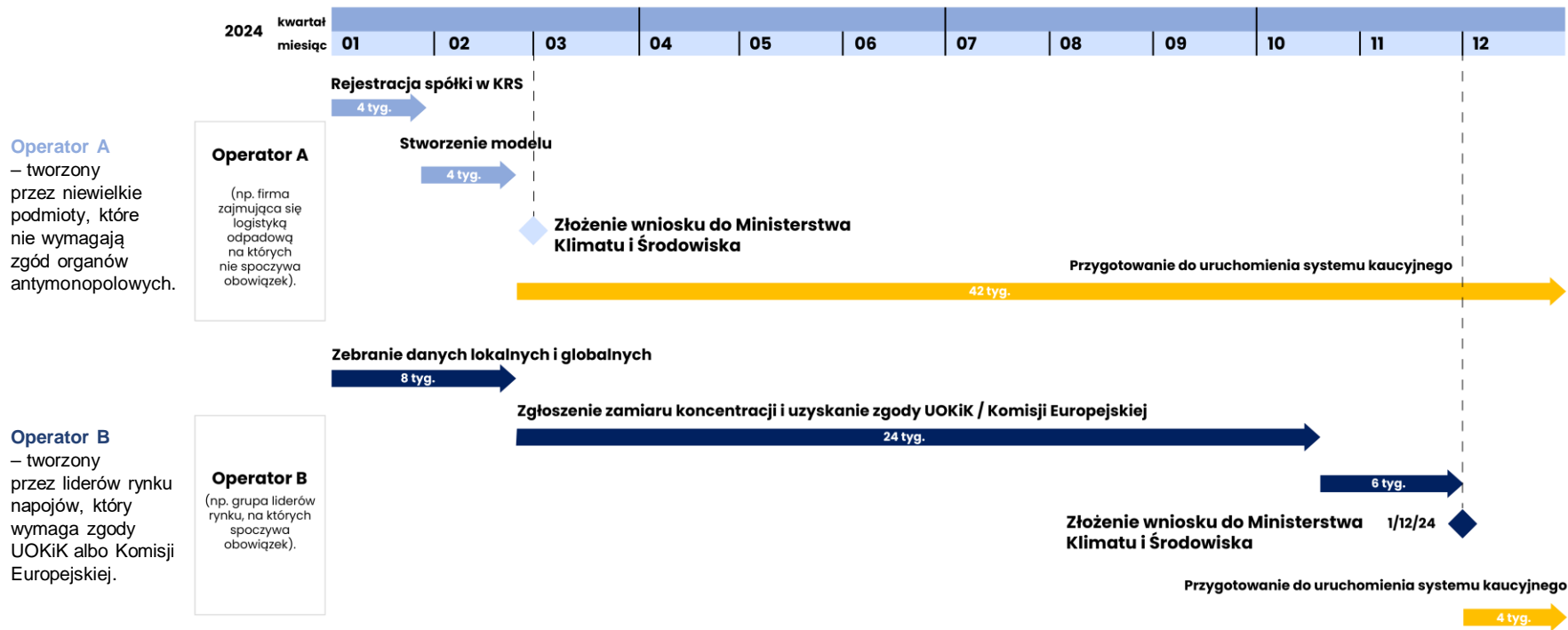
PROPOZYCJA:
Przesunięcie terminu wejścia w życie obowiązku zbiórki **WYŁĄCZNIE** przez system kaucyjny na 1 stycznia 2026 r.

SKUTEK 4 - ustawa narusza Art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi o równości i zakazie dyskryminacji. Zasada równości oznacza, że wszystkie podmioty prawa, charakteryzujące się daną cechą istotną, powinny być traktowane równo, według jednolitej miary, bez różnicowań dyskryminujących lub faworyzujących.

Przykład dyskryminacji liderów rynku napojowego w zapisach Ustawy związany z procedurą uzyskania zgód antymonopolowych (UOKiK i UE)

RÓŻNICA W HARMONOGRAMIE PRAC OPERATORA A oraz OPERATORA B | OK. 9 MIESIĘCY

POSTULAT: Przesunięcie na 1 stycznia 2026 r. obowiązku realizacji zbiórki w ramach systemu kaucyjnego – z uwagi na zapisy w ustawie dyskryminujące liderów rynku napojowego

Dlaczego liderzy rynku napojowego nie zostaną klientami spółek, które obecnie tworzą Operatorów?

- ◆ Żeby zapewnić skuteczną zbiórkę na skalę ogólnopolską dla Podmiotów Wprowadzających, posiadających znaczące udziały w rynku, potrzebny jest duży, wiarygodny finansowo i organizacyjnie podmiot gospodarczy, który faktycznie reprezentuje Wprowadzających.
- ◆ Przystąpienie dużych firm do Operatorów utworzonych poprzez podmioty działające na bardzo małą skalę np. fundacje mające w swoim zakresie działalności wprowadzanie napojów (niewielkich ilości kupowanych za granicą), lub organizacje, które nie reprezentują Wprowadzających, a jedynie wykorzystują luki w ustawie, które pozwalają praktycznie każdemu podmiotowi stać się Podmiotem Reprezentującym, omijając w ten sposób wymogi ustawy, jest **niedopuszczalne** z punktu widzenia rygorystycznych zasad zgodności i transparentności działania dużych firm.
- ◆ Duże Firmy Wprowadzające tworząc wspólnie Podmiot Reprezentujący, wraz z innymi firmami branży napojowej z sektora MŚP, są gwarantem faktycznego działania Operatora w formule non for profit, co zapewnienia Wprowadzającym efektywność kosztową działania systemu i stosowania wymaganej prawem formuły kosztu netto (przychody Operatora przeznaczane są na funkcjonowanie systemu oraz dostęp do recyklatu dla wszystkich klientów Operatora na takich samych zasadach)

Postulat: Kaucja bez VAT

W ustawie brak podstawy prawnej dla wyłączenia VAT od kaucji naliczanej przez Detalistę w konsekwencji:

Konsument w Polsce zapłaci dodatkowe 23% podatku, którego nie odzyska z kaucją.

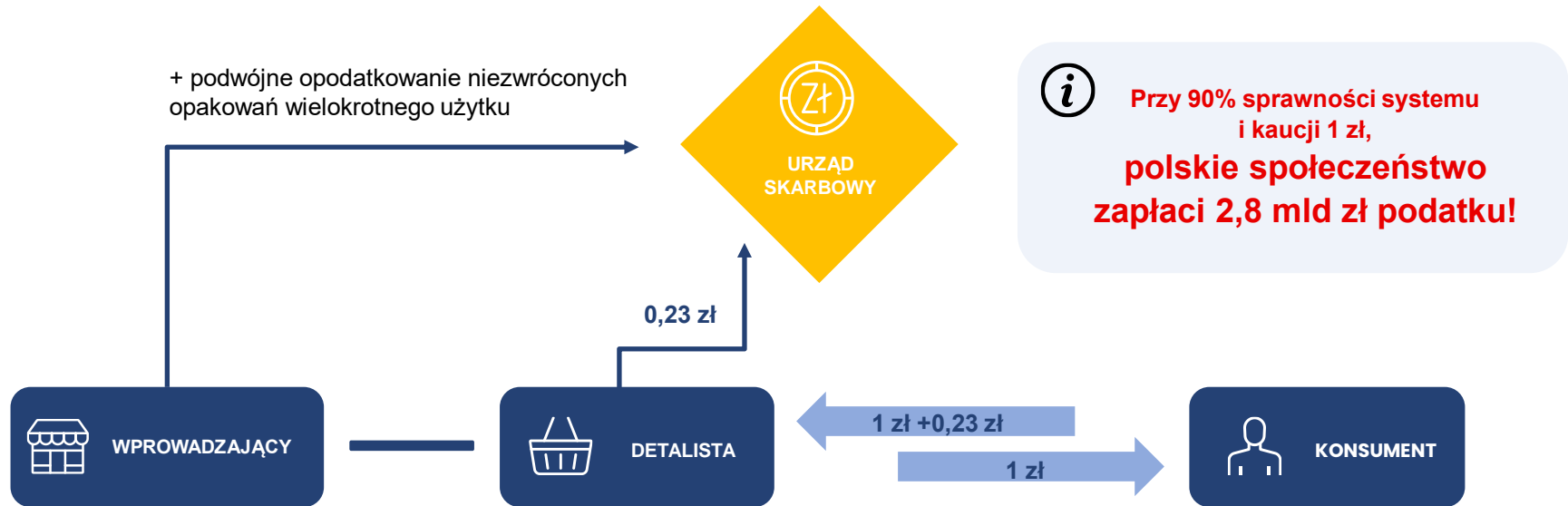

Sklepy detaliczne zapłacą dodatkowe 23% podatku VAT, którego nie odzyskają

Scenariusz 1

- ◆ Detalista dolicza VAT do kaucji i odprowadza kwotę VAT do US
- ◆ Konsument płaci wartość kaucji + VAT, ale zwracając opakowanie, otrzymuje tylko wartość kaucji bez VAT
→ konsument ponosi koszt finansowy w wysokości podatku, mimo że zwrócił opakowanie → **naruszenie zasady neutralności VAT.**

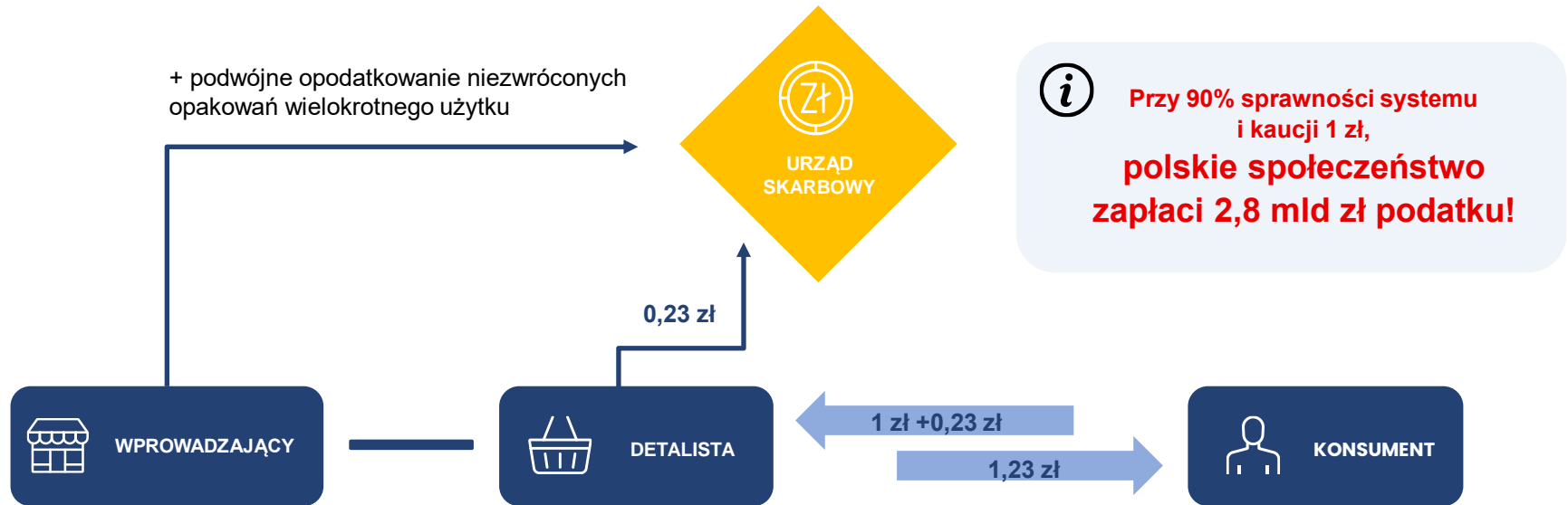
Dodatkowo, wprowadzający odprowadza VAT od różnicy między opakowaniami wielokrotnego użytku wprowadzonymi na rynek a zwróconymi w roku → **naliczenie VAT na wartości wcześniej już opodatkowanej.**

Scenariusz 2

- ◆ Detalista dolicza VAT do kaucji i odprowadza kwotę VAT do US
- ◆ Konsument płaci wartość kaucji + VAT, i tyle samo otrzymuje zwracając opakowanie → Detalista wypłaca kwotę brutto, mimo, że po zapłacie VAT do US, została mu kwota netto → Detalista ponosi koszt finansowy podatku, → **naruszenie zasady neutralności VAT.**

Dodatkowo, wprowadzający odprowadza VAT od różnicy między opakowaniami wielokrotnego użytku wprowadzonymi na rynek a zwróconymi w roku → **naliczenie VAT na wartości wcześniej już opodatkowanej.**

POSTULAT 4 - Konieczne jest **ustawowe** zagwarantowanie pobierania kaucji w całym łańcuchu sprzedaży (tzw. system zamknięty)

◆ Obecny, zmieniony w nieuzasadniony sposób, zapis ustawy tj., że kaucja pobierana jest wyłącznie na etapie sprzedaży konsumentowi ostatecznemu może doprowadzić do chaosu na rynku i nie jest praktykowana w żadnym innym kraju EU.

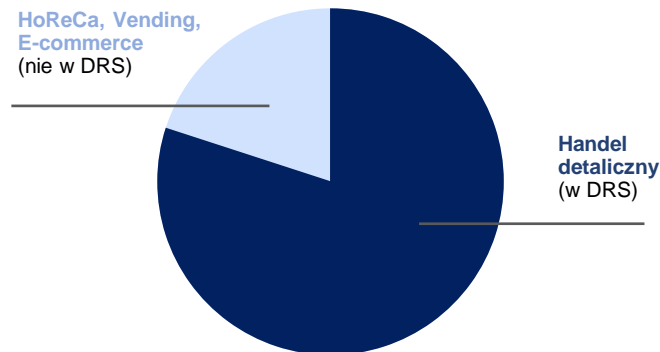
◆ Obecnie w ustawie kaucją nie jest objęta także sprzedaż napojów przez urządzenia vendingowe, HoReCa, gastronomię czy e-commerce – nie wiadomo czy i ew. jak ta kaucja powinna być tam naliczana. Ponad 70 tys punktów (ok. 40% wszystkich punktów sprzedaży) nie będzie objętych systemem.

◆ W funkcjonujących systemach kaucyjnych, kaucja musi być pobierana na każdym etapie obrotu produktem objętym systemem kaucyjnym (tj. zaczynając od podmiotu wprowadzającego opakowanie na rynek), co zapewnia szczelność finansową systemu (tzw. system o charakterze zamkniętym obowiązującym w krajach EU).

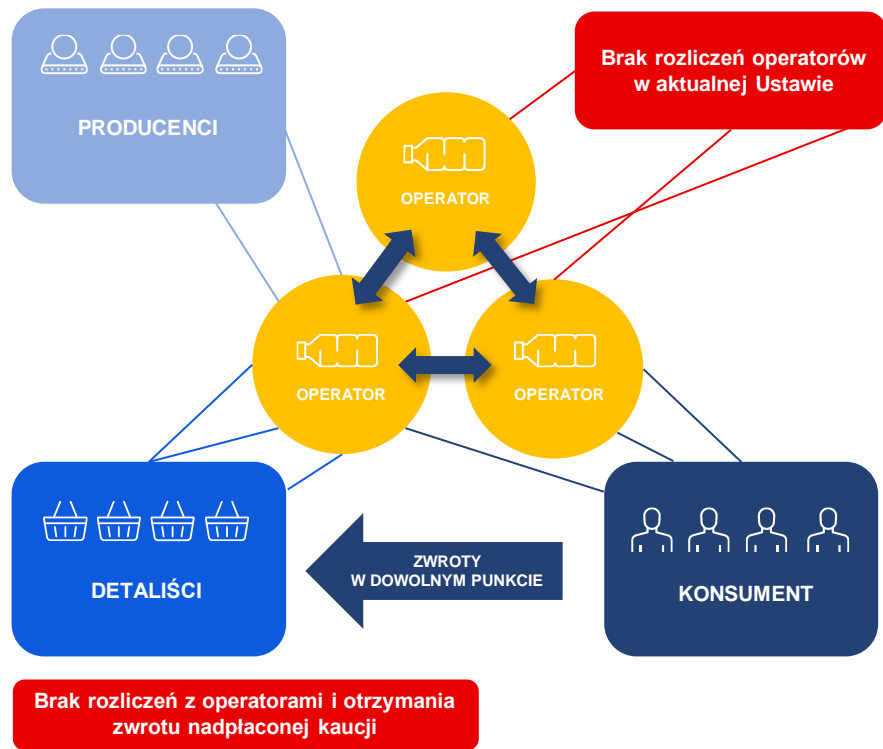
SKUTEK: obecny stan prawny generuje ryzyko braku monitorowania kaucji i braku zapewnienia właściwych poziomów zwrotu; spowodowany chaos finansowy będzie skutkował **brakiem płynności finansowej operatora** (działa non profit); sklepy nie rozliczą się z pobranej od konsumentów kaucji z operatorem lub w ciągu 30 dni (brak w ustawie kary); brak śledzenia kaucji zwiększy ryzyko oszustw na rynku.

PROPOZYCJA: powrót do pierwotnego rozwiązania z ustawy, zgodnego z praktyką we wszystkich krajach w EU z systemem kaucyjnym aby ustawowo zagwarantować pobieranie kaucji w całym łańcuchu sprzedaży oraz włącznie kanału HORECA, vending oraz E-Commerce do systemu kaucyjnego czyli objęcie całego rynku systemem kaucyjnym bez wyjątków.

STRUKTURA RYNKU SPRZEDAŻY W PL

POSTULAT: - Konieczne jest **ustawowe** zagwarantowanie pobierania kaucji w całym łańcuchu sprzedaży (tzw. system zamknięty)

Ryzyko 1. – Operatorzy nie będą rozliczać się między sobą – Brak jednego systemu rozliczeniowego, który zliczałby kaucje wydaną i odebraną oraz związane z nią opakowania i przypisywał je do danego Operatora. Spowoduje to poważne utrudnienia w rozliczeniach pomiędzy Operatorami lub całkowicie je uniemożliwi.

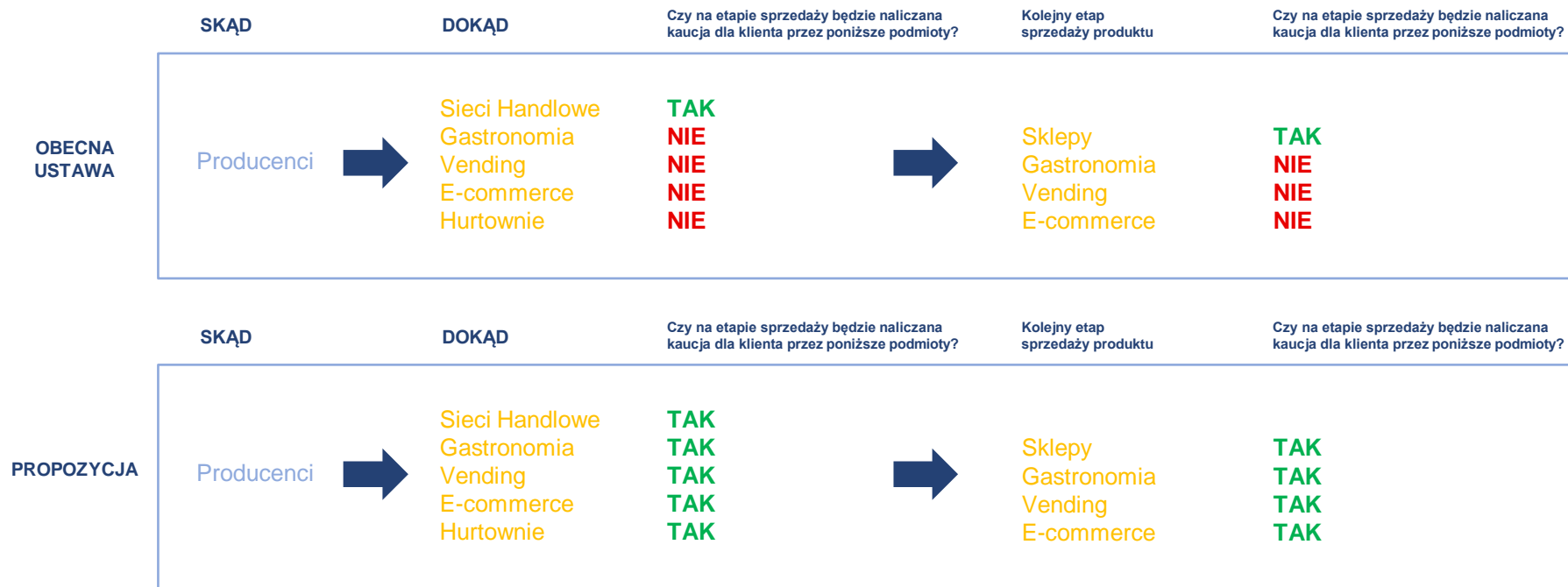
Ryzyko 2. – Bankructwa Operatorów – Operatorzy, do których sklepy detaliczne zwrócić się o zwrot nadpłaconej kaucji nie będą mogli wywiązać się z tych zobowiązań ze względu na trudności w rozliczeniu z innymi Operatorami. Rozliczenie ze sklepem musi nastąpić w ciągu 30 dni. Przy braku środków Operatorzy będą zmuszeni ogłosić bankructwo.

Ryzyko 3. – Bankructwo sklepów – Sklepy powyżej 200 m² są zobowiązane do przyjmowania opakowań i wypłacania kaucji. Duże sklepy będą wypłacały znacząco więcej kaucji niż same pobiorą. Ten niedobór będzie sięgał setek milionów złotych. Nie mogąc rozliczyć się z Operatorem nie odzyskają tych pieniędzy, co przy tak dużej skali obrotów może spowodować poważne problemy z płynnością finansową i upadłość.

Ryzyko 4. – Potencjalne możliwości defraudacji kaucji pobieranych przez małe sklepy – Małe sklepy muszą podpisać umowę przynajmniej z jednym Operatorem i odprowadzać do niego pobraną kaucję. W przypadku kiedy Operator nastawiony będzie tylko na zbiórkę kaucji, a nie na zbiórkę opakowań, może zgromadzić w szybkim czasie duże zasoby finansowe, z których nie rozliczy się z innymi Operatorami i zlikwiduje swoją działalność. W grę wchodzi setki milionów złotych, które stracą uczciwie działający Operatorzy i sklepy detaliczne powyżej 200 m².

Ryzyko 5. – Konsument lub punkt gastronomiczny może zwrócić do systemu kaucyjnego opakowanie, które zakupił np. w HoReCa, nie płacąc kaucji otrzyma wartość niepobranej kaucji, narażając sklep i Operatorem na straty finansowe.

POSTULAT 4 - Konieczne jest **ustawowe** zagwarantowanie pobierania kaucji w całym łańcuchu sprzedaży (tzw. system zamknięty).

Postulat: Wyłączenie odpadów opakowaniowych po produktach mlecznych zakresu systemu kaucyjnego

- ◆ Obowiązek składowania aktywnych biologicznie butelek po produktach mlecznych w jednostkach handlowych może kolidować z obowiązkiem zapewnienia w sklepach odpowiednich warunków sanitarnych, a także z przepisami z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy – co dotyczy w szczególności sklepów spożywczych i placówek z ofertą gastronomiczną.
- ◆ Nie można przerzucać na przedsiębiorców negatywnych konsekwencji prawnych wynikających z takich kolizji, a także ryzyka związanego z niespójnością systemu prawa. Zwłaszcza, że w tym przypadku kolizji można łatwo uniknąć, wyłączając ww. opakowania z obowiązku zbierania w systemie kaucyjnym.
- ◆ Opakowania na mleko i przetwory mleczne zostały wprost wyłączone z obowiązkowych systemów kaucyjnych w projekcie nowego unijnego rozporządzenia opakowaniowego (dalej: „PPWR”). Jak wynika z Preambuły PPWR, *„ze względu na charakter produktów oraz różnice w systemach ich produkcji i dystrybucji, systemy kaucyjne nie powinny być jednak obowiązkowe w przypadku opakowań na [...] mleko i przetwory mleczne wymienione w części XVI załącznika I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013”*.

Postulat: Zachowanie obecnie funkcjonujących systemów kaucyjnych na butelkę szklaną wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 l

Polska może być pierwszym krajem na Świecie, który wprowadzając system kaucyjny spowoduje wytluczenie około 700 milionów sztuk butelek wielokrotnego użytku.

Uznanie Wprowadzających butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 l za Wprowadzających napoje bezpośrednio

Działający obecnie zamknięty system kaucyjny dla opakowań wielokrotnego użytku cechuje się ok. 90% efektywnością.

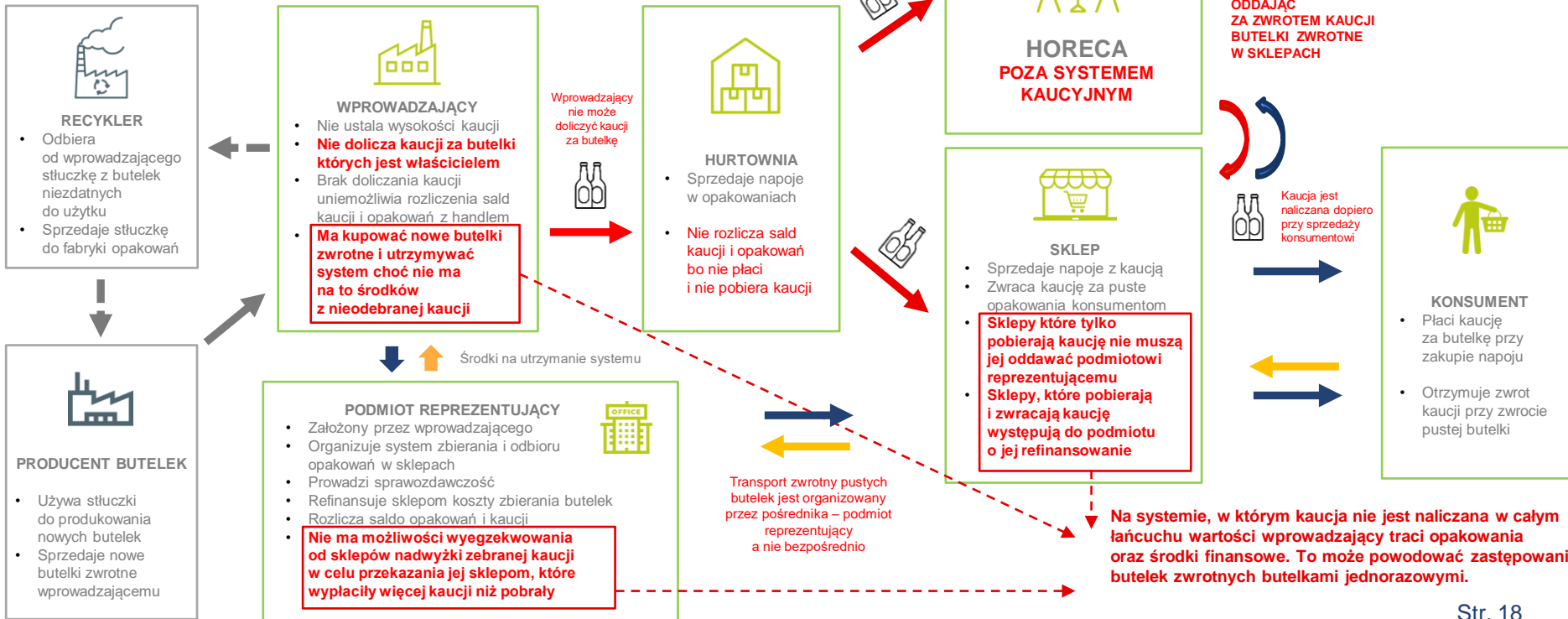
Jego fundamentem jest naliczanie i rozliczenia w oparciu o kaucje w całym obiegu opakowań – od wprowadzającego do konsumenta.

EFEKTYWNOŚĆ OBECNEGO SYSTEMU WYNOŚI OKOŁO 90% i wzrosła po podniesieniu wysokości kaucji do 1 zł w 2023 r.

System kaucyjny dla szklanych butelek zwrotnych zbudowany według ustawy jest nieszczelny i nieefektywny.

Podstawową wadą jest przerwanie obiegu kaucji i opakowań.

Dziękujemy za uwagę!

KONTAKT:

Biuro Prasowe PFPŻ ZP

Agnieszka Słodowa

E-mail: media@pfpz.pl

a.slodowa@pfpz.pl

Tel.: 881 082 997